

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
Факультет аудіовізуального мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ХДАК

_____ **Василь ШЕЙКО**

ПРОГРАМА ТВОРЧОГО КОНКУРСУ

для вступників на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра, освітнього ступеня молодшого бакалавра

ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

021 «АУДІОВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ТА ВИРОБНИЦТВО»
(ОСВІТНІ ПРОГРАМИ «РЕЖИСУРА ТЕЛЕБАЧЕННЯ»,
«ОПЕРАТОР ТЕЛЕБАЧЕННЯ», «ТЕЛЕРЕПОРТЕРСТВО»,
«ФОТОМИСТЕЦТВО ТА ВІДЕОГРАФІЯ»)

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради факультету
аудіовізуального мистецтва
протокол № 9
від 15 квітня 2022 р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА: «РЕЖИСУРА ТЕЛЕБАЧЕННЯ»

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення абітурієнтів, що мають освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, освітній ступінь молодшого бакалавра, вступають для здобуття освіти в ХДАК на II курс для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво». Програма творчого конкурсу спрямована на виявлення вступників, які спроможні під час навчання досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі аудіовізуального мистецтва та виробництва.

Прийом абітурієнтів проводиться за результатами творчих конкурсів. Вони відбуватимуться у формі іспиту з фаху та співбесіди з теорії та історії аудіовізуального мистецтва.

Абітурієнти, які обрали освітню програму «Режисура телебачення», повинні мати творчі здібності, виявити відповідну фахову придатність, володіти основами драматургії та роботи над сценарієм, основами режисури аудіовізуального твору, основами операторської майстерності, основами звукорежисури, мовленнєвої культури.

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- основ драматургії та роботи над сценарієм;
- зйомки режисерського етюд;
- формування режисерського задуму та екранного втілення ситуаційного та психологічного режисерського етюд;
- основ теорії і практики монтажу;
- основ звукорежисури;
- основ операторської майстерності.

Уміння:

- розробляти сценарний план режисерського задуму;
- реалізувати режисерський етюд;
- режисури монтажної фрази, репортажу;
- орієнтуватися в структурі сучасного вітчизняного телебачення;
- обґрунтовано висловлювати особисту думку з основ режисури телебачення.

Наявність навичок:

- поєднання зусилля знімальної групи;
- мислення пластичними образами;
- слухового, зорового та емоційного сприйняття дійсності;
- роботи з відео- та звукотехнікою.

Творчий конкурс складається з «Виконавської майстерності» та

«Основ теорії та історії аудіовізуального мистецтва».

«Виконавська майстерність» передбачає виконання та подання наступних творчих завдань:

- відео оригінал режисерського етюду;
- відео оригінал репортажу.

Відеороботи мають бути сформовані в одному архіві та надіслані у вигляді посилання Google Drive з відкритим доступом. Формат відеоробіт – Full HD, 1920×1080; H.264 / AVC / MPEG-4 тощо (обговорюється під час консультації).

До фото-, відеоробіт додається супровідний лист (електронний документ в форматі WORD), в якому зазначається:

1. Прізвище, ім'я та по батькові абітурієнта.
2. Інформація щодо жанру, теми, назви роботи.
3. Технічні характеристики зйомки та використаної знімальної техніки.

«Основи теорії та історії аудіовізуального мистецтва та виробництва» передбачає перевірку загальнокультурного та кінознавчого-теоретичного рівню підготовки абітурієнтів в межах програм вищих спеціальних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

- знання особливостей стилю, відповідно якому виконував творчі завдання абітурієнт;
- вміння проаналізувати основні особливості зазначених творчих завдань (понять «режисерський етюд», «репортаж», «мізанкадрування»);
- уміння проаналізувати теоретичні засади створення простих аудіовізуальних форм;
- знання основних елементів режисерської майстерності в аудіовізуальному мистецтві;
- знання основних засад драматургії аудіовізуального твору;
- орієнтації в основах звукорежисури;
- знання основ мовленевої культури ;
- знання основ майстерності оператора аудіовізуального твору.

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів). Структура оцінки іспиту складається з кількості балів, що потенційно може отримати абітурієнт за кожний з видів творчих завдань.

«Виконавська майстерність»

Кількість балів	Зміст творчого завдання
Від 1 до 20 балів	показ та вмотиваний коментар щодо репортажу
Від 1 до 20 балів	показ та вмотиваний коментар щодо психологічного режисерського етюду
Від 1 до 20 балів	показ та вмотиваний коментар щодо ситуаційного режисерського етюду
Від 1 до 20 балів	обґрунтована відповідь на питання з основ режисури телебачення
Від 1 до 20 балів	обґрунтована відповідь на питання з основ теорії і практики монтажу
100 балів	Максимальна кількість балів

«Основи теорії та історії аудіовізуального мистецтва та виробництва»

Кількість балів	Зміст завдання
Від 1 до 20 балів	характеристика особливостей стилю, відповідно якому виконував творчі завдання абітурієнт;
Від 1 до 20 балів	аналіз основних понять «кадр», «мізанкадр», «монтажна фраза»; теоретичних засад створення репортажу ат режисерського етюду
Від 1 до 20 балів	характеристика основних елементів режисерської майстерності в аудіовізуальному мистецтві
Від 1 до 20 балів	Характеристика основних засад драматургії аудіовізуального твору, основ сценарної майстерності
Від 1 до 20 балів	Характеристика основ звукорежисури та майстерності оператора аудіовізуального твору
100 балів	Максимальна кількість балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТІВ,

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Початковий 123 і нижче	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання, не знає фактичного матеріалу. Відсутні будь-які схильності до телережисури. Відсутні будь-які теоретичні знання з фаху.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання, не знає фактичного матеріалу. Не володіє особливостями формування кадру-спостереження, кадрупоняття; не знає принципи формування монтажною фрази. Відсутні режисерські схильності, професійні дані для створення елементарних режисерських форм пластичного мислення. Не здатний до виконання творчих завдань. Слабкі теоретичні знання з фаху.
	Абітурієнт дуже слабо виконав (відповів) основні завдання, не знає фактичного матеріалу. Не здатний до пластичного візуального мислення. Відсутні режисерські схильності, виконавська емоційна виразність. Теоретичні знання з фаху мають суттєві прогалини.
Середній 124 - 149 балів	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, слабо володіє особливостями розробки режисерського задуму в зазначений програмою творчих завданнях. Має деякі режисерські схильності, слабку виконавську емоційну виразність, але відсутні професійні дані для створення завдань необхідного рівня. Здатний до посереднього виконання творчого завдання. Вкрай посередні теоретичні знання з фаху.
	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, слабо володіє особливостями розробки постановочного плану режисерського задуму екранного твору. Має деякі режисерські схильності, Банально вирішує творче завдання.
	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, допускає неточності в розробці творчих завдань. Має середні професійні дані для створення зазначених творчих завдань. Виявляє слабку фантазію при вирішенні творчого завдання. Посередні теоретичні знання з фаху.
Достатній 150-175 балів	Абітурієнт володіє практичними навичками, допускає неточності в теоретичних знаннях та розробці постановочного плану режисерського задуму зазначених творчих завдань. Має професійні дані для створення режисерського задуму. Виявляє нестандартні рішення творчого завдання.

	<p>Абітурієнт володіє практичними навичками втілення режисерського задуму екранного твору, допускає неточності в теоретичних знаннях. Має професійні дані для створення творчих завдань. Виявляє методичність та варіативність при вирішенні творчого завдання.</p> <p>Абітурієнт добре володіє практичними навичками розробки постановочного плану режисерського задуму екранного твору, допускає неточності в теоретичних знаннях. Має професійні дані для втілення творчих завдань. Виявляє методичність та режисерські схильності. У цілому задовільні теоретичні знання з фаху.</p>
Високий 176 – 200 балів	<p>Абітурієнт володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками розробки постановочного плану режисерського задуму зазначених творчих завдань.</p> <p>Має режисерські здібності. Цікаво і нестандартно вирішує запропоноване творче завдання.</p>
	<p>Абітурієнт володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками розробки постановочного плану режисерського задуму зазначених творчих завдань.</p> <p>Має режисерські здібності. Досконало вирішує запропоноване творче завдання.</p>
	<p>Абітурієнт блискуче володіє теоретичними знаннями та практичними навичками розробки постановочного плану режисерського задуму екранного твору. Виявляє методичну досконалість у втіленні запропонованих творчих завдань.</p> <p>Має яскраві режисерські здібності. Блискуче і нестандартно вирішує запропоноване творче завдання.</p>

Абітурієнти, які отримали під час випробування **менше 124 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання **не допускаються**.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України про телебачення і радіомовлення. — К., 1996.
2. Алфьорова З.°І., Старкова Г.°В. Історія кінематографа і телебачення: підручник / З. І. Алфьорова, Г. В. Старкова.— Харків: ХДАК, 2016.
3. Арнхейм Р. Кино как искусство / Р. Арнхейм. — М., 1960.
4. Горпенко В. Архітектоніка фільму. К. 2000.
5. Гужва В. Уроки режиссури. Х. 2000.
6. Дебор Г. Общество спектакля / Г. Дебор; пер. с фр. — М. : Логос, 1999.
7. Довженко О. Зібрання творів у 4-х тт. / О. Довженко. — К., 1996.
8. Елатомцева И. Теоретическое основание изобразительного искусства: структурные категории, виды, жанры / И. Елатомцева. — Минск : Белорус. наука, 2007.
9. Каган М. Морфология искусства. Историко-теоретическое исследование внутреннего строения мира искусств. Части I,II,III / М. Каган. — Л. : Искусство, 1972.
10. Коллингвуд Р. Дж. Принципы искусства / Р. Дж. Коллингвуд; пер. с англ. — М. : Языки русской культуры, 1999.
11. Корогодский З. Этюд и школа / З. Корогодский. — К., 1996.
12. Кракауэр З. Природа фильма / З. Кракауэр. — М., 1974.

13. Нечай О. Основы киноискусства / О. Нечай. — М. : Искусство, 1988.
14. Макки Р. История на миллион долларов. М. 2002.
15. Рабигер М. Режиссура документального кино. М. 2006.
16. Розенталь А. Создание кино и видеофильмов. М. 2000.5
17. Ромм М. Избранные произведения в 3-х тт. / М. Ромм. — М., 1980-1982.
18. Саппак В. Телевидение и мы / В. Саппак. — М., 1963.
19. Саруханов В. Азбука телевидения / В. Саруханов. — М. : Аспект Пресс, 2003. — 147 с.
20. Слободян В. Автор і кіно / В. Слободян. — К., 1975.
21. Соколов А. Монтаж: телевидение, кино, видео : учебник. Ч. 1; 2. Вып. 2 / А. Соколов. — М. : Изд. А. Дворников, 2007.
22. Фрейлих С. Теория кино: от Эйзенштейна до Тарковского / С. Фрейлих. — М., 1998.
23. Чубасов В. Природа видовища / В. Чубасов. — К., 2004.
24. Ширман Р. Телевізійна режисура /Р. Ширман. — К., 2005.
25. Эйзенштейн С. Избранные произведения в 6 т. / С. Эйзенштейн. — М., 1964.
26. Яковець А. Телевізійна журналістика: теорія і практика. К. 2007.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА: «ОПЕРАТОР ТЕЛЕБАЧЕННЯ»

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення абітурієнтів, що мають освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, освітній ступінь молодшого бакалавра, вступають для здобуття освіти в ХДАК на II курс для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво». Програма творчого конкурсу спрямована на виявлення вступників, які спроможні під час навчання досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі аудіовізуального мистецтва та виробництва.

Прийом абітурієнтів проводиться за результатами творчих конкурсів. Вони відбуватимуться у формі іспиту з фаху та співбесіди з теорії та історії аудіовізуального мистецтва.

Абітурієнти, які обрали освітню програму «Оператор телебачення», повинні мати творчі здібності, виявити відповідну фахову придатність, володіти основами операторської майстерності, основами драматургії та роботи над сценарієм, основами режисури аудіовізуального твору, основами звукорежисури, мовленнєвої культури.

Під час творчого конкурсу абітурієнт повинен виявити

Знання:

- основ майстерності оператора на етапі оволодіння знаннями з фотографії;
- драматургії та роботи над сценарієм;
- формування кадру-спостереження і кадру-поняття з точки зору операторської майстерності на матеріалі фотопейзажу, фото натюрморту, жанрової фотографії, гіпсів та фотопортрету;
- формування фотографічного втілення монтажної фрази у формі фоторепортажу;
- основ звукорежисури.

Уміння:

- розробляти творчу концепцію формування кадру-спостереження і кадру-поняття з точки зору операторської майстерності на матеріалі фотопейзажу, фото натюрморту, жанрової фотографії, гіпсів та фотопортрету;
- реалізувати кадр-спостереження та кадр-поняття за законами композиції;
- формування фотографічного втілення монтажної фрази у формі фоторепортажу відповідно до задуму;
- володіти фототехнікою;
- обґрунтовано висловлювати особисту думку з основ майстерності оператора аудіовізуального твору..

Наявність навичок:

- поєднувати в кадрі-спостереженні та кадрі-понятті зусиль знімальної групи;

- мислення пластичними образами;
- слухового, зорового та емоційного сприйняття дійсності;
- роботи з фото, відео- та звукотехнікою.

Творчий конкурс складається з **«Виконавської майстерності»** та **«Основ теорії та історії аудіовізуального мистецтва»**.

«Виконавська майстерність» передбачає виконання та подання наступних творчих завдань:

кадр-спостереження і кадр-поняття на матеріалі фотопейзажу, фото натюрморту, жанрової фотографії, гіпсів та фотопортрету серія світлин (до 15- 20 фотографій розміром 27 см. по довжині) за жанрами: портрет, пейзаж, натюрморт: фотографічне втілення монтажної фрази у формі фоторепортажу відповідно до задуму(5-7 фотографій).

Фото-, відеороботи мають бути сформовані в одному архіві та надіслані у вигляді посилання Google Drive з відкритим доступом. Формат відеоробіт – Full HD, 1920×1080; H.264 / AVC / MPEG-4 тощо (обговорюється під час консультації).

До фото-, відеоробіт додається супровідний лист (електронний документ в форматі WORD), в якому зазначається:

1. Прізвище, ім'я та по батькові абітурієнта.
2. Інформація щодо жанру, теми, назви роботи.
3. Технічні характеристики зйомки та використаної знімальної техніки.

«Основи теорії та історії аудіовізуального мистецтва та виробництва» передбачає перевірку загальнокультурного та кінознавчого-теоретичного рівню підготовки абітурієнтів в межах програм вищих спеціальних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

- знання особливостей стилю та умов зйомки, відповідно якому виконував творчі завдання абітурієнт;
- вміння проаналізувати основні особливості зазначених творчих завдань (понять «кадр», «мізанкадр», «монтажна фраза»);
- уміння проаналізувати теоретичні засади створення кадру-спостереження, кадру-поняття, монтажної фрази;
- знання основних елементів операторської майстерності в аудіовізуальному мистецтві;
- знання основних засад драматургії аудіовізуального твору;
- орієнтації в основах звукорежисури;
- знання основ мовленнєвої культури;
- знання основ майстерності оператора аудіовізуального твору..

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів). Структура оцінки іспиту складається з кількості балів, що потенційно може отримати абітурієнт за кожний з видів творчих завдань.

«Виконавська майстерність»

Кількість балів	Зміст творчого завдання
Від 1 до 20 балів	показ та вмотиваний коментар щодо кадру-спостереження
Від 1 до 20 балів	показ та вмотиваний коментар щодо кадру-поняття
Від 1 до 20 балів	показ та вмотиваний коментар щодо монтажною фрази у формі фоторепортажу
Від 1 до 20 балів	показ та вмотиваний коментар за схемами кіноосвітлення та кінокомпозиції
Від 1 до 20 балів	обґрунтована відповідь на питання з основ операторської майстерності
100 балів	Максимальна кількість балів

«Основи теорії та історії аудіовізуального мистецтва та виробництва»

Кількість балів	Зміст завдання
Від 1 до 20 балів	аналіз основних понять «кадр», «мізанкадр», «монтажна фраза»; теоретичних засад створення репортажу та режисерського етюду
Від 1 до 20 балів	характеристика основних елементів операторської майстерності в аудіовізуальному мистецтві
Від 1 до 20 балів	Характеристика основних засад драматургії аудіовізуального твору, основ сценарної майстерності
Від 1 до 20 балів	Характеристика основних етапів розвитку кіно та телебачення
Від 1 до 20 балів	Характеристика доробку провідних операторів
100 балів	Максимальна кількість балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТІВ,

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Початковий 123 і нижче	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання, не знає фактичного матеріалу. Відсутні будь-які схильності до операторської діяльності. Відсутні будь-які теоретичні знання з фаху.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання, не знає фактичного матеріалу. Не володіє особливостями формування кадру-спостереження, кадру-поняття; не знає принципи формування монтажною фрази. Відсутні схильності до фотомистецтва та операторської діяльності, професійні дані для створення елементарних фотографічних форм пластичного мислення. Не здатний до виконання творчих завдань. Слабкі теоретичні знання з фаху.
	Абітурієнт дуже слабо виконав (відповів) основні завдання, не знає фактичного матеріалу. Не здатний до пластичного візуального мислення. Відсутні операторські схильності, виконавська емоційна виразність. Теоретичні знання з фаху мають суттєві прогалини.
Середній 124 - 149 балів	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, слабо володіє особливостями розробки операторського задуму в зазначений програмою творчих завданнях. Має деякі операторські схильності, слабку виконавську емоційну виразність, але відсутні професійні дані для створення завдань необхідного рівня. Здатний до посереднього виконання творчого завдання. Вкрай посередні теоретичні знання з фаху.
	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, слабо володіє особливостями формування основ візуального мислення. Має деякі операторські схильності, банально вирішує творче завдання.

	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, допускає неточності в розробці творчих завдань. Має середні професійні дані для створення зазначених творчих завдань. Виявляє слабку фантазію при вирішенні творчого завдання. Посередні теоретичні знання з фаху.
Достатній 150-175 балів	Абітурієнт володіє практичними навичками, допускає неточності в теоретичних знаннях та розробці постановочного плану режисерського задуму зазначених творчих завдань. Має професійні дані для виконання творчого завдання. Виявляє нестандартні рішення творчого завдання.
	Абітурієнт володіє практичними навичками втілення режисерського задуму екранного твору, допускає неточності в теоретичних знаннях. Має професійні дані для створення творчих завдань. Виявляє методичність та варіативність при вирішенні творчого завдання.
	Абітурієнт добре володіє практичними навичками виконання творчих завдань, але допускає неточності в теоретичних знаннях. Має професійні дані для втілення творчих завдань. Виявляє методичність та операторські схильності. У цілому задовільні теоретичні знання з фаху.
Високий 176 – 200 балів	Абітурієнт володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками розробки зазначених творчих завдань. Має операторські здібності. Цікаво і нестандартно вирішує запропоноване творче завдання.
	Абітурієнт володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками розробки зазначених творчих завдань. Має операторські здібності. Досконало вирішує запропоноване творче завдання.
	Абітурієнт блискуче володіє теоретичними знаннями та практичними навичками розробки творчих завдань. Виявляє методичну досконалість у втіленні запропонованих творчих завдань. Має яскраві операторські здібності. Блискуче і нестандартно вирішує запропоноване творче завдання.

Абітурієнти, які отримали під час випробування **менше 124 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання **не допускаються**.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України про телебачення і радіомовлення. К., 1996.
2. Бордмен А. Ілюстрована історія кіно. Львів, 2019.
3. Домбругов Р. Розповіді про телебачення. К., 1971.
4. Елатомцева И. Теоретическое основание изобразительного искусства: структурные категории, виды, жанры. Минск, 2007.
5. МакДональд К. Теория фильмов. Харків:, 2018.
6. Медынский С. Панорамирование как творческий прием оператора-документалиста. ВГИК, 2003
7. Фартинг С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення. К., 2019.
8. Фостер Хэл. Искусство с 1900 года. Модернизм, антимодернизм, постмодернизм. Ад Маргинем Пресс, 2019.

	Вихідні дані	Режим доступу: для он-лайн читання або завантаження
7	Миславський В. Кінословник: терміни,	http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB

	визначення, жаргонізми. Харків, 2007.	https://ukrlib.org.ua/urn:isbn:978-966-317-000-3
8	Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. М., 1974	https://booksonline.com.ua/view.php?book=148945
9	Бакіко В., Омелянець О., Лазебний В. Організація телевізійного виробництва. Конспект лекцій. К., 2018.	https://ela.kpi.ua/handle/123456789/23649
10	Блок Б. Визуальное повествование. Создание визуальной структуры фильма, ТВ и цифровых медиа. М., 2012.	https://royallib.com/book/blok_bryuz/vizualnoe_povestvovanie_sozdanie_vizualnoy_strukturi_filma_tv_i_tsifrovih_media.html
11	Волынец М. Профессия оператор: учеб. пособие для вузов. М., 2007.	https://www.studmed.ru/volynec-mm-professiya-operator-uchebnoe-posobie-dlya-studentov-vuzov_40c7c21a281.html
12	Головня А. Мастерство кинооператора. М., 1965	https://royallib.com/book/golovnya_anatoliy/masterstvo_kinooperatora.html
13	ДаниельС. Искусство видеть: о творческих способностях восприятия, о языке линий и красок и о восприятии зрителя. Л., 1990.	https://studfile.net/preview/3736238/
14	З історії українського телебачення	http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=86641&cat_id=33898
15	Медынский С. Компонуем кинокадр. М., 1992.	https://www.rulit.me/books/komponuem-kinokadr-read-427282-8.html
16	Медынский С. Оператор: Пространство. Кадр : учеб. пособие М., 2004.	http://padaread.com/?book=122277&pg=92
17	Медынский С. Панорамирование как творческий прием оператора-документалиста. ВГИК, 2003.	https://www.libfox.ru/216958-sergey-medynskiy-panoramirovanie-kak-tvorcheskiy-priem-operatora-dokumentalista.html
18	Основи фотомистецтва : навчально-методичний посібник Умань, 2017	https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/8225/1/Photoart.pdf
19	Соколов А. Монтаж. Телевидение, кино, видео.	http://media-shoot.ru/load/50-1-0-273
20	Шевнюк ЛО. Історія мистецтва: навчальний посібник. К., 2015.	http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/30160

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА: «ТЕЛЕРЕПОРТЕРСТВО»

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення абітурієнтів, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, освітній ступінь молодшого бакалавра, та спроможні під час навчання за спеціальністю досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої освітньої діяльності в ХДАК на факультеті аудіовізуального мистецтва.

Прийом абітурієнтів проводиться за результатами творчих конкурсів. Вони відбуватимуться у формі іспиту з фаху «Виконавська майстерність» та співбесіди з «Теорії та історії аудіовізуального мистецтва».

Під час творчого конкурсу абітурієнт повинен виявити

Знання:

- основ майстерності репортера на етапі оволодіння знаннями з проведення різного роду інтерв'ю;
- драматургії та роботи над сценарієм;
- етапів розвитку репортерських жанрів та форм»
- основ роботи у кадрі;
- основ мовленої культури.

Уміння:

- розробляти сценарну концепцію аудіовізуального твору;
- реалізувати підготовку та зйомку різного роду інтерв'ю;
- збирати та обробляти інформацію;
- обґрунтовано висловлювати особисту думку з основ репортерської майстерності.

Наявність навичок:

- поєднувати зусилля знімальної групи;
- мислення пластичними образами;
- слухового, зорового та емоційного сприйняття дійсності;
- роботи з фото, відео- та звукотехнікою.

Творчий конкурс складається з «**Виконавської майстерності**» та «**Основ теорії та історії аудіовізуального мистецтва**».

«**Виконавська майстерність**» передбачає виконання та подання наступних творчих завдань:

- підготовку та зйомку репортажу;
- підготовку та зйомку інтерв'ю.

Відеороботи мають бути сформовані в одному архіві та надіслані у вигляді посилання Google Drive з відкритим доступом. Формат відеоробіт – Full HD, 1920×1080; H.264 / AVC / MPEG-4 тощо (обговорюється під час консультації).

До відеоробіт додається супровідний лист (електронний документ в форматі WORD), в якому зазначається:

1. Прізвище, ім'я та по батькові абітурієнта.
2. Інформація щодо жанру, теми, назви роботи.
3. Технічні характеристики зйомки та використаної знімальної техніки.

«Основи теорії та історії аудіовізуального мистецтва та виробництва» передбачає перевірку загальнокультурного та кінознавчого-теоретичного рівню підготовки абітурієнтів в межах програм вищих спеціальних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

- знання особливостей репортерської майстерності;
- вміння проаналізувати основні особливості зазначених творчих завдань знання основних елементів створення інтерв'ю для телебачення.
- знання основних засад драматургії аудіовізуального твору;
- орієнтації в основах звукорежисури;
- знання основ мовленнєвої культури ;
- знання основ майстерності оператора аудіовізуального твору.

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів). Структура оцінки іспиту складається з кількості балів, що потенційно може отримати абітурієнт за кожний з видів творчих завдань.

«Виконавська майстерність»

Кількість балів	Зміст творчого завдання
Від 1 до 20 балів	показ та вмотиваний коментар щодо репортажу
Від 1 до 20 балів	показ та вмотиваний коментар щодо інтерв'ю
Від 1 до 20 балів	показ та вмотиваний коментар щодо основних засад мовленнєвої культури
Від 1 до 20 балів	обґрунтована відповідь на питання з репортерської майстерності
Від 1 до 20 балів	обґрунтована відповідь на питання щодо поведінки репортера у кадрі
100 балів	Максимальна кількість балів

«Основи теорії та історії аудіовізуального мистецтва та виробництва»

Кількість балів	Зміст завдання
Від 1 до 20 балів	характеристика особливостей стилю та інших творчих засад, відповідно якому виконував творчі завдання абітурієнт;
Від 1 до 20 балів	аналіз основних понять репортерської діяльності на телебаченні
Від 1 до 20 балів	характеристика основних елементів репортерської майстерності в аудіовізуальному мистецтві
Від 1 до 20 балів	Характеристика основних засад драматургії аудіовізуального твору, основ мовленнєвої культури
Від 1 до 20 балів	Характеристика основ звукорежисури сценарної майстерності
100 балів	Максимальна кількість балів

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТІВ,

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Початковий 123 і нижче	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання, не знає фактичного матеріалу. Відсутні будь-які схильності до репортерства. Відсутні будь-які теоретичні знання з фаху.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання, не знає фактичного матеріалу. Не володіє особливостями формування кадру-спостереження, кадрупоняття; не знає принципи формування монтажної фрази. Відсутні схильності до репортерської діяльності, професійні дані для створення елементарних форм репортерського мислення. Не здатний до виконання творчих завдань. Слабкі теоретичні знання з фаху.
	Абітурієнт дуже слабо виконав (відповів) основні завдання, не знає фактичного матеріалу. Не здатний до пластичного візуального мислення. Відсутні репортерські схильності, виконавська емоційна виразність. Теоретичні знання з фаху мають суттєві прогалини.
Середній 124 - 149 балів	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, слабо володіє особливостями розробки операторського задуму в зазначений програмою творчих завданнях. Має деякі операторські схильності, слабку виконавську емоційну виразність, але відсутні професійні дані для створення завдань необхідного рівня. Здатний до посереднього виконання творчого завдання. Вкрай посередні теоретичні знання з фаху.
	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, слабо володіє особливостями формування основ візуального мислення. Має деякі операторські схильності, банально вирішує творче завдання.
	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, допускає неточності в розробці творчих завдань. Має середні професійні дані для створення зазначених творчих завдань. Виявляє слабку фантазію при вирішенні творчого завдання. Посередні теоретичні знання з фаху.
Достатній 150-175 балів	Абітурієнт володіє практичними навичками, допускає неточності в теоретичних знаннях та розробці зазначених творчих завдань. Має професійні дані для виконання творчого завдання. Виявляє нестандартні рішення творчого завдання.
	Абітурієнт володіє практичними навичками, допускає неточності в теоретичних знаннях. Має професійні дані для створення творчих завдань. Виявляє методичність та варіативність при вирішенні творчого завдання.
	Абітурієнт добре володіє практичними навичками виконання творчих завдань, але допускає неточності в теоретичних знаннях. Має професійні дані для втілення творчих завдань. Виявляє методичність та репортерські схильності. У цілому задовільні теоретичні знання з фаху.
Високий 176 – 200 балів	Абітурієнт володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками розробки зазначених творчих завдань. Має репортерські здібності. Цікаво і нестандартно вирішує запропоноване творче завдання.
	Абітурієнт володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками розробки зазначених творчих завдань. Має репортерські здібності. Досконало вирішує запропоноване творче завдання.
	Абітурієнт блискуче володіє теоретичними знаннями та практичними навичками розробки творчих завдань. Виявляє методичну досконалість у втіленні запропонованих творчих завдань. Має яскраві репортерські здібності. Блискуче і нестандартно вирішує запропоноване творче завдання.

Абітурієнти, які отримали під час випробування **менше 124 балів**, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання **не допускаються**.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України про телебачення і радіомовлення. — К., 1996.
2. Алфьорова З. І. Історія кінематографа і телебачення: підручник / З. І. Алфьорова, Г. В. Старкова.— Харків: ХДАК, 2016.
3. Алхімія слова / Парандовський Яков – [Електронний ресурс]: Дніпро, 1991. - 373 с. : ілюстр. - ISBN 5-308-00824-8 .— Режим доступа: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3893>
4. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо / Б. Антоненко-Давидович. — К. : Дім «КМ АКАДЕМІЯ», 1994.
5. Бабич Н. Основи культури мовлення: навч. посібн. / Н. Бабич. — Львів : Світ, 1990.
6. Борецкий Р. Журналист за кадром и в кадре / Р. Борецкий, Г. Кузнецов. — М., 1990.
7. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник / За загал, ред. В.Ф.Іванова/ З. Вайшенберг. – К.: Академія Української Преси, 2011. – 262 с.
8. ВертовДз. Статті, днівники, записи / Дз. Вертов — М, 1966.
9. Гладишева А.О. Сценічна мова. Дикційна та орфоепічна нормативність. Навчальний посібник. - К., 2007.
10. Довідник з культури мови / Укл. С. Ярмоленко, С. Бирик та ін. — К. : Вища школа, 2005.
11. Ігнатюк М.М., Сулятицький М.І. Свічадо зореслова: Посібник-хрестоматія зі сценічної мови для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 532с.
12. Кукуруза Н. В. Майстерність ведучого. Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, 2010.
13. Ла Рош В. Вступ до практичної журналістики: Навчальний посібник/ За заг. ред. В.Ф.Іванова та А.Коль. – К.: Академія Української Преси, 2005. – 229 с.
14. Ляшенко Б. Хочу к микрофону. Профессиональные советы диктору / Б. Ляшенко. — М. : Аспект Пресс, 2007.
15. Нечаєнко Т.В. Словесна дія: Основи техніки мовлення. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв. – К., 2000.
16. Носке Г. Журналістика: що треба знати та вміти / Носке Г. – Київ: Центр вільної преси, 2017. – 312 с
17. Овчиннікова А. П'ять кроків до гарної мови: Мовна комунікація. Техніка мовлення / За ред. А. Цофнаса. — Одеса: Фенікс, 2008.

18. Практикум із журналістської етики: Навчальний посібник. – В.Ф. Іванов, С. В. Штурхецький. – Під ред. проф. В.Ф. Іванова. 2-ге вид., стереотип. – К.: Видавець О.Зень, 2012. – 320 с.
19. Рус-Моль Ш. Журналістика: Посібник / Пер. з нім. В. Климченко; наук. ред. В. Іванов / Ш. Рус-Моль. – К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2013. – 343 с
20. Саптак В.С. Телевидение и мы. / В. С. Саптак – М.: Аспект-Пресс, 2007. – 168с.
21. Синько Р. На зламах епох. І. Кавалерідзе й оточення. Есе. Спогади. Роздуми... — К.: АВДІ, 2002. — 232 с.
22. Стівенс М. Виробництво новин: телебачення, радіо, Інтернет/ Пер. з англ. Н.Єгоровець. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 407 с.
23. Фрейлих С.И. Теория кино: От Эйзенштейна до Тарковского / С.И. Фрейлих — М.,1992
24. Чарели Э. Речевой голос и его воспитание / Э. Чарели. — М., 1985.
25. Эйзенштейн С. Избранные статьи / С. Эйзенштейн — М.,1992.

Інформаційні ресурси

1. Аграновский В. Вторая древнейшая. Беседы о журналистике / Валерий Аграновский. – [Электрон. ресурс]. — Режим доступа: URL: <http://www.vagrius.com>
2. Библиотека для журналистов : Учебные пособия. – [Электрон. ресурс]. — Режим доступа: URL: <http://www.academtext.com/library/journ/>
3. Библиотека журналиста. – [Электрон. ресурс]. — Режим доступа: URL: <http://www.evartist.narod.ru/>
4. Делахей М. Советы тележурналисту / Майкл Делахей ; пер. с англ. — [Электрон. ресурс]. — Режим доступа: URL: <http://elibrary.tomsk.ru/newsman/Delahey/pub1.html>
5. Рэндалл Д. Универсальный журналист / Дэвид Рэндалл. — [Электрон. ресурс]. — Режим доступа: URL: http://npi.iip.net/forjour/library/univer_journalist
6. Центр экстремальной журналистики : Библиотека. – [Электрон. ресурс]. — Режим доступа: URL: <http://www.cjes.ru/lib/>
7. Інтернет-видання «Телекритика» [Електрон. ресурс]. — Режим доступу: URL: <http://www.telekritika.ua>

Посилання на медіаресурси:

- 1 Відеотека <https://video.detector.media/>
- 2 Інтерньюз-Україна <https://internews.ua/>
- 3 Телекритика <https://telekritika.ua/>
- 4 Детектормедіа <https://detector.media/>

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА: «ФОТОМИСТЕЦТВО ТА ВІДЕОГРАФІЯ»

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення абітурієнтів, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, освітній ступінь молодшого бакалавра, та спроможні під час навчання за спеціальністю досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої освітньої діяльності в ХДАК на факультеті аудіовізуального мистецтва.

Прийом абітурієнтів проводиться за результатами творчих конкурсів. Вони відбуватимуться у формі іспиту з фаху «Виконавська майстерність» та співбесіди з «Теорії та історії аудіовізуального мистецтва».

Під час творчого конкурсу абітурієнт повинен виявити наявність **ЗНАНЬ:**

- елементарних основ медіатехнологій;
- специфіки роботи фотомитця та відеографа в сучасному візуальному простір;
- основ знімальної техніки та технології роботи з фото- та відеокамерою;
- основ мистецької грамотності (композиція, ритм, світло, колір тощо).

УМІННЯ:

- використовувати знання з медіаграмотності на практиці;
- зйомки запропонованого по жанру сюжету на натурі;
- побудови композиції кадру;
- реалізації власного художнього задуму;
- обґрунтовано висловлювати власну думку за темою питань іспиту;
- аргументувати мотивацію в обранні відповідного фаху.

НАВИЧОК:

- роботи з медіатехнологіями (елементарні програми обробки фото і відео);
- роботи з фото- / відеотехнікою;
- візуального, образного, пластичного та композиційного мислення;
- аналізу фотосвітлина.

Творчий конкурс складається з «Виконавська майстерність» та «Основи теорії та історії аудіовізуального мистецтва».

«ВИКОНАВСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ» передбачає:

- відповіді на запитання стосовно авторських робіт абітурієнтів;

- усне опитування щодо обізнаності у сфері медіатехнологій, основ знімальної техніки;
- здійснення абітурієнтами зйомки на «натурі» за запропонованим сюжетом та відповіді на запитання стосовно виконаних завдань.

Кожний абітурієнт має заздалегідь приготувати та подати такі завдання:

- **серії світлин за жанрами:** портрет, пейзаж, натюрморт (5-7 фотографій кожної серії; розмір 27 см по довжині);
- **письмовий опис події / випадку,** яка вплинула на зміну ставлення до життя (з описом засобів аудіовізуального втілення);
- **творчі різножанрові роботи** (світлини; відео до 1,5 хв).

Фото-, відеороботи мають бути сформовані в одному архіві та надіслані у вигляді посилання Google Drive з відкритим доступом. Формат відеоробіт – Full HD, 1920×1080; H.264 / AVC / MPEG-4 тощо (обговорюється під час консультації).

До фото-, відеоробіт додається супровідний лист (електронний документ в форматі WORD), в якому зазначається:

1. Прізвище, ім'я та по батькові абітурієнта.
2. Інформація щодо жанру, теми, назви роботи.
3. Технічні характеристики зйомки та використаної знімальної техніки.

«ОСНОВИ ІСТОРІЇ ТА ТЕОРІЇ АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА» (письмово) передбачає відповідь на питання екзаменаційного білету:

- з основ аудіовізуального мистецтва (видово-жанрова структура аудіовізуального мистецтва, специфіки візуального образу тощо);
- основ мистецької грамотності (композиція, ритм, світло, колір тощо);
- композиційний аналіз запропонованої фотографії;
- запитання щодо вмотивованості вибору фаху.

Оцінки виставляються за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів) за кожну частину творчого конкурсу.

Структура оцінки кожного з іспитів складається з кількості балів, що потенційно може отримати абітурієнт за кожний з видів творчих завдань.

«Виконавська майстерність»	
Кількість балів	Зміст творчого завдання
Від 1 до 50 балів	подані до іспиту творчі фотороботи, відео
Від 1 до 25 балів	письмовий опис події / випадку, яка вплинула на зміну ставлення до життя (з описом засобів візуального втілення)
Від 1 до 15 балів	здійснення зйомки на «натурі» за запропонованим сюжетом
Від 1 до 10 балів	опитування щодо обізнаності у сфері медіаграмотності, знання основ знімальної техніки
«Основи історії і теорії аудіовізуального мистецтва»	
Кількість балів	Зміст творчого завдання
Від 1 до 20 балів	відповіді на запитання основ аудіовізуального мистецтва
Від 1 до 20 балів	відповіді на запитання з основ мистецької грамотності
Від 1 до 40 балів	композиційний аналіз фотографії
Від 1 до 20 балів	аргументація вмотивованості вибору фаху

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ,

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий 123 бали і менше	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання етапу творчого конкурсу, не знає фактичного матеріалу. Відсутні будь-які схильності до операторської майстерності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання етапу творчого конкурсу, не знає фактичного матеріалу. Не володіє особливостями фотозйомки. Відсутні операторські схильності, виконавська емоційна виразність та художнє мислення при натурній зйомці, професійні дані для фототвору. Не здатний до виконання творчих завдань.
	Абітурієнт дуже слабо виконав (відповів) основні завдання етапу творчого конкурсу, не знає фактичного матеріалу. Не володіє особливостями фотокомпозиції. Відсутні операторські схильності, виконавська емоційна виразність та художнє мислення при натурній зйомці, професійні дані для операторської майстерності. Не здатний до виконання творчих завдань та пластичного візуального мислення.
2. Середній 124 - 149 балів	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, слабо володіє особливостями натурної фотозйомки. Має деякі операторські схильності, слабо виконавську емоційну виразність та певні схильності до художнього компоування фототвору, але відсутні професійні дані для цілісного візуального мислення. Здатний до посереднього виконання творчого завдання.
	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, слабо володіє особливостями натурної і постановчої фотозйомки. Має деякі операторські схильності, слабкі виконавську емоційну виразність та середні професійні дані для операторської діяльності. Банально вирішує творче завдання. Слабо орієнтується в композиційних побудовах фототворів.
	Абітурієнт виявляє недостатні знання з теоретичного та практичного матеріалу, допускає недоліки в натурній фотозйомці. Має середні професійні дані для операторської діяльності, недостатню виконавську емоційну виразність та нерозвинене візуальне пластичне мислення. Виявляє слабку фантазію при вирішенні творчого завдання.
3. Достатній 150-175 балів	Абітурієнт володіє практичними навичками, допускає неточності в теоретичних знаннях та розробці композиційного вирішення фотографічного твору. Має професійні дані для операторської діяльності, художнього візуального пластичного мислення, але недостатньо емоційно виразний як виконавець натурної фотозйомки. Виявляє нестандартні рішення творчого завдання.
	Абітурієнт володіє практичними навичками натурної і постановчої фотозйомки, допускає неточності в теоретичних знаннях. Має професійні дані для створення фотографічного твору. Виявляє методичність, демонструє художнє візуальне пластичне мислення, але недостатньо емоційно виразний. Виявляє варіативність при вирішенні творчого завдання.
	Абітурієнт добре володіє практичними фото та відеозйомки, допускає неточності в теоретичних знаннях. Має професійні дані для операторської діяльності. Виявляє методичність, художнє візуальне пластичне мислення, достатню емоційну виразність в операторському виконавстві.

4. Високий 176 – 200 балів	Абітурієнт володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками композиційного вирішення при натурній та постановчій фото та відеозйомці, при наявності достатніх професійних даних для створення фотографічного твору. Виявляє методичність, художнє візуальне пластичне мислення та достатньо емоційну виразність у виконавській майстерності. Має операторські здібності. Цікаво і нестандартно вирішує запропоноване творче завдання.
	Абітурієнт володіє основними теоретичними знаннями та практичними навичками композиційного вирішення при натурній та постановчій фото- та відеозйомці, при наявності достатніх професійних даних для створення фотографічного твору. Виявляє методичну досконалість у постановці кадрів, художнє візуальне пластичне мислення та емоційну виразність у виконавському мистецтві. Має явні операторські здібності. Досконало вирішує запропоноване творче завдання.
	Абітурієнт блискуче володіє теоретичними знаннями та практичними навичками операторської діяльності. Виявляє методичну досконалість в натурній та постановчій фото- та відеозйомці, виявляє досконалість у постановці кадрів, художнє візуальне пластичне мислення та емоційну виразність в виконавському мистецтві. Має яскраві операторські здібності. Блискуче і нестандартно вирішує запропоноване творче завдання.

Абітурієнти, які отримали під час випробування менше 124 балів, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання не допускаються.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

9. Закон України про телебачення і радіомовлення. К., 1996.
10. Бордмен А. Ілюстрована історія кіно. Львів, 2019.
11. Медіаграмотність: Підручник для вчителів / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу. К., 2017.

	Вихідні дані	Режим доступу: для он-лайн читання або завантаження
4	Арнхейм Р. Искусство и визуальное восприятие. М., 1974	https://booksonline.com.ua/view.php?book=148945
5	Блок Б. Визуальное повествование. Создание визуальной структуры фильма, тв и цифровых медиа. М., 2012.	https://royallib.com/book/blok_bryus/vizualnoe_povestvovanie_sozdanie_vizualnoy_struktur_i_filma_tv_i_tsifrovih_media.html
6	Волынец М. Профессия оператор: учеб. пособие для вузов. М., 2007.	https://www.studmed.ru/volynec-mm-professiya-operator-uchebnoe-posobie-dlya-studentov-vuzov_40c7c21a281.html
7	Даниель С. Искусство видеть: о творческих способностях восприятия, о языке линий и красок и о восприятии зрителя. Л., 1990.	https://studfile.net/preview/3736238/
8	Медынский С. Компонуем кинокадр. М., 1992.	https://www.rulit.me/books/komponuem-kinokadr-read-427282-8.html
9	Основи медіаграмотності : навчальний посібник / Т. М. Костирко, Т. Д. Корольова, М. С. Жигалкіна. – Миколаїв, 2019	http://eir.nuos.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2762/Kostyrko%203.pdf?sequence=1&isAllowed=y

10	Основи фотомистецтва : навчально-методичний посібник Умань, 2017	https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/8225/1/Photoart.pdf
11	Соколов А. Монтаж. Телевидение, кино, видео.	http://media-shoot.ru/load/50-1-0-273